

re ugunstigt udfald eller er iværksat af den pågældende selv og ikke har ført til forandring til den pågældendes fordel. Endvidere kan retten efter § 1008, stk. 4, 2. pkt., altid begrænse omkostningsansvaret, når dette ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til den dømtes skyld og vilkår.

Hvis tiltalte frifindes, har den pågældende kun pligt til at erstatte omkostninger i det omfang, omkostningerne er forårsagede ved den pågældendes tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser, dvs. på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. retsplejelovens § 1010, stk. 1.

I retspraksis pålægges også personer, over for hvem der træffes andre foranstaltninger end straf i medfør af straffelovens § 68, jf. § 16, pligt til at betale sagsomkostninger. Der sigtes her til personer, der på gerningstidspunktet var utilregnelige på grund af sindssygdом m.v. og derfor frifindes for straf, jf. ovenfor i pkt. 4.2.1.

Endvidere pålægges personer, der i stedet for straf idømmes foranstaltninger i medfør af straffelovens § 69, jf. § 68, 2. pkt., eller forvaring, jf. straffelovens § 70, på tilsvarende måde sagsomkostninger. Om indholdet af disse bestemmelser henvises til pkt. 3.2.2. og 4.2.1. ovenfor.

Reglerne om den dømtes betalingspligt vedrører »sagens behandling«, jf. retsplejelovens § 1007, stk. 1, og nævner således ikke udtrykkeligt udgifter i anledning af retshandlinger, der foretages efter domfældelsen, f.eks. retsmøder om ændring eller ophævelse af idømte foranstaltninger, jf. straffelovens § 72. Det antages imidlertid, at den dømtes betalingspligt i disse tilfælde må bestemmes efter principperne i retsplejelovens §§ 1008 og 1010. Anmoder den dømte i medfør af straffelovens § 72 om rettens stillingtagen til ændring eller ophævelse af en idømt foranstaltning, vil den pågældende derfor som udgangspunkt skulle betale, hvis retten ikke imødekommer anmodningen, jf. herved principperne i retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt., og stk. 4, 2. pkt., sammenholdt med § 1010, stk. 1. Det samme gælder, hvis den dømte indbringer rettens afgørelse for landsretten, og landsrettens afgørelse går den dømte imod, jf. herved principperne i retsplejelovens § 1008, stk. 3, 1. pkt.

5.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af pkt. 5.1. ovenfor, giver de nuværende regler i et vist omfang mulighed for ved fordelingen af sagsomkostninger mellem den dømte og det offentlige at tage hensyn til de konkrete omstændigheder i sagen.

Det kan dog give anledning til betænkeligheder og forekomme mindre rimeligt, at den dømte som ud-

gangspunkt skal betale sagsomkostninger, der kan være meget betydelige, i tilfælde, hvor den pågældende benytter sin lovbestemte ret efter straffelovens § 72 til at anmode om rettens stillingtagen til ændring eller ophævelse af en idømt foranstaltning. Det kan således ikke udelukkes, at den dømte afholder sig fra at indbringe en sådan sag for retten på grund af de sagsomkostninger, som kan blive pålagt, såfremt foranstaltningen ikke ændres.

Hertil kommer, at personer, der er idømt foranstaltninger, ofte tilhører en gruppe i samfundet, som i forvejen kan have vanskelige økonomiske vilkår og derfor kan have svært ved at betale de udgifter til advokat m.v., som følger af en sag om ændring eller ophævelse af en foranstaltning. Resultatet vil derfor ofte blive, at beløbet afholdes af det offentlige, fordi den dømte ikke er i stand til at betale.

Justitsministeriet finder det på den baggrund rigtigt, at det som udgangspunkt er det offentlige, der afholder udgifterne ved behandling af sager om ændring eller ophævelse af foranstaltninger efter straffelovens § 72. Det foreslås derfor, at der i retsplejelovens kapitel 91 om sagsomkostninger som § 1014 a, stk. 1, indsættes en bestemmelse, hvorefter det offentlige i sager om ændring eller ophævelse af foranstaltninger, jf. straffelovens § 72, betaler udgifterne ved sagens behandling.

Der kan imidlertid tænkes tilfælde, hvor der efter omstændighederne bør være mulighed for at pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger. Til illustration kan nævnes tilfælde, hvor den dømte har givet anledning til forhaling af sagen, og hvor dette har medført udgifter, som det er rimeligt at pålægge vedkommende at betale.

Som et andet eksempel kan peges på tilfælde, hvor sagen er affødt af ny kriminalitet, jf. straffelovens § 72, stk. 2, 2. pkt. Sådanne tilfælde vil kun undtagelsesvis opstå, idet statsadvokaterne, når særlige omstændigheder ikke gør sig gældende, kan frafalde tiltale for lovovertrædelser, begået af personer, der er undergivet foranstaltninger i medfør af straffelovens § 68 eller § 69, jf. § 2, nr. 4, i bekendtgørelse nr. 784 af 21. september 1992 om politimestrenes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale. Om lovovertrædelser, begået af forvaringsdømte, gælder i visse tilfælde en lignende adgang til at meddele tiltalefrafald, når der er truffet bestemmelse om genindsættelse eller sket tilbageførelse af den pågældende, jf. bekendtgørelsens § 2, nr. 2-3.

På den baggrund foreslås der som stk. 2 i retsplejelovens § 1014 a indsat en bestemmelse, hvorefter retten kan pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger, når der efter den dømtes